

پوسترهای تئاتر ابراهیم حقیقی

۱۳۴۸-۱۳۸۴

www.ketab.ir

بدر ستاسه: حقیقی، ابراهیم، ۱۳۲۸ -
عنوان: وبام پدیدآور: پوسترهای تئاتر ابراهیم حقیقی ۱۳۸۴-۱۳۴۸
مشخصات نشر: تهران، هفت رنگ، ۱۳۸۵
مشخصات ظاهری: ۶ ص:، همصورتی (رنگی)،
شابک: ۳۵۰۰ ریال ۹۵۴۷۴-۴-۹۵۴-۹۵۴
یادداشت: فیبا

یادداشت: صفحه عنوان به انگلیسی:
Theatre posters Ebrahim Haghighi 1965-2005
موضوع: حقیقی، ابراهیم، ۱۳۲۸ - پوسترها.
موضوع: پوسترهای نمایشی ایرانی
رده بندی کنگره: ۹۹۷/ح/الف/۹۹۷ PN۲
رده بندی دیویی: ۷۹۲/۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۲۳۸۶-۸۵-۴

پوسترهای تئاتر ابراهیم حقیقی

ناشر: نشر ۷ رنگ ، تهران، تلفن: ۸۸۷۱۱۰۰۰
چاپ اول: خرداد ۸۵ تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه
صفحه آرایشی: مهدی رضایی
چاپ: نظر / محافی: فاروس
نظارت فنی: کانون تبلیغات پویانما
تهران: سه‌رودی شمالی - بالاتر از چهارراه کیهان
شماره ۹۶ واحد ۸ تلفن: ۸۸۴۰۴۱۹۰-۸۸۴۱۹۸۸۷
قیمت: ۳۵۰۰ تومان
شابک: ۹۵۴۷۴-۴-۹۵۴-۹۵۴

ابراهیم حقیقی:

فرزند صدیقه مهر قربانی (آموزگار، خانه‌دار) و هاشم (عکاس)
متولد: ۱۳۲۸ مهر / تهران
عضو انجمن بین‌المللی طراحان گرافیک (AGI)
عضو هیئت‌مؤسس و عضو انجمن صنفی طراحان گرافیک ایران
عضو انجمن تصویرگران کتاب کودک
عضو انجمن فیلمسازان مستند ایران

تحصیلات:

دیپلم ریاضی، تهران ۱۳۴۶
فارغ‌التحصیل فوق‌لیسانس معماری دانشکده هنرهای زیبا
دانشگاه تهران ۱۳۵۴

تجربیات:

طراحی گرافیک از سال ۱۳۴۷ تاکنون
همکاری با مجلات: تلاش / آدینه / ادنیای سخن / فرهنگ / توسعه /
آرایشی بهداشتی / جهت اطلاع (نشریه داخلی انجمن صنفی
طراحان گرافیک ایران از سال ۸۰ به‌عنوان سردبیر) / عضو
سینمای آزاد و معلم کلاسهای فیلمبرداری و عکاسی ۵۶ - ۱۳۴۸

طراحی صحنه، لباس و نور:

روسی بزرگوار، به کارگردانی هرمز هدایت ۱۳۵۰
بازی استریندبرگ به کارگردانی حمید سمندریان ۱۳۷۸
حماسه انقلاب سنگ ۱۳۷۹

طراح صحنه فیلم و سریال:

سریال سربداران (بخشی از میدان باشتین شهرک سینمایی
غزالی) کارگردان: محمدعلی نجفی / سلطان و شبان (از آغاز

تاتوقف ساخت) کارگردان داریوش فرهنگ / گزارش یک قتل
کارگردان محمدعلی نجفی / مستند زیر پوست شهر به
کارگردانی رخشان بنی اعتماد.

فیلم:

سازنده تیتراژ فیلم‌های حسن بنی‌هاشمی،
سینمای آزاد ۵۴ - ۱۳۴۸

سازنده فیلم‌های چاه (۸ میلیمتری) ۱۳۴۹
غریب (۸ میلیمتری) ۱۳۵۰

خانه ابری (۸ میلیمتری) ۱۳۵۱

آتم آرزوست (۸ میلیمتری) ۱۳۵۲

کودکان (۱۶ میلیمتری) ۱۳۵۲

مستند معلم همه بچه‌های ایل (۱۶ میلیمتری) ۱۳۵۳

سومین فستیوال تابستانی

مصیبت کبک‌ها (۱۶ میلیمتری - ناتمام) ۱۳۵۴

مستند مددکاری اجتماعی (۱۶ میلیمتری) ۱۳۵۶

۱۰ قسمت از سریال انیمیشن علی کوچولو (۳۵ میلیمتری) ۱۳۶۲

میان برنامه‌های تا فردا ۱۳۶۵

مستند کارخانه سایپا ۱۳۶۶ / آنونس جاده‌های سرد ۱۳۶۶ /

مستند دایره گچی قفقاز ۸۰ - ۱۳۷۷ / مستند میان لحظه‌ها

و همیشه‌ها (سعید شهلایور، نقاش و مجسمه‌ساز) ۱۳۸۰ /

مستندخانه‌ای در سِتار ۱۳۸۲ /

تیتراژ فیلم‌های سینمایی:

شهر موشها / گزارش یک قتل / ای ایران / نامزدی / نورگس /

روسی‌آبی / مستند زیر پوست شهر / گیلانه / زیر پوست شهر /

کاغذی خط / دختری با کفشهای کتانی / من ترانه ۱۵ سال دارم /

دیشب باباتو دیدم آیدا / زندان زنان / شبانه / شاهزاده
ایرانی / جایی برای زندگی /

تیتراژ مجموعه‌های تلویزیونی:

برنامه کودک و نوجوان / سینمای کمدی / تیتراژ در سینما /
در قلب من / شما و سیما / شن‌های کف رودخانه / کارآگاه /
سرنخ / شب‌دهم / روشن‌تر از خاموشی / شب چراغ / کیف
انگلیسی / روزهای به یاد ماندنی /

مدیریت هنری و طراحی کتابهای:

چهره‌ها (۱) / سینمایی از ادبیات معاصر ایران «عکسهای
مریم زندی» / چهره‌ها (۲) / سینمایی از نقاشان معاصر ایران
«عکسهای مریم زندی» / چهره‌ها (۳) / سینمایی از هنرمندان
سینما و تئاتر ایران «عکسهای مریم زندی» / ماسوله
«عکسهای سعید محمودی از ناوه» / چهره‌ها (۴) / سینمایی
از ادبیات معاصر ایران (جلد دوم) «عکسهای مریم زندی» /
نقاشی‌های پروانه / سنیات / بهروز مسلمیان / ابیانه «عکسهای
سعید محمودی از ناوه» / ایران گل محبوب من: / عکس‌ها و
شعرهای مریم زندی ۱۳۴۸ / معماران ایران «انجمن مفاخر
معماری ایران» ، نشر نظر «عکس‌های مریم زندی»

تألیفات:

نشانه‌ها (مجموعه نشانه‌های فرهنگی - تجاری) چاپ اول و
دوم و سوم / بارون (تصویرسازی برای شعر احمد شاملو)
چاپ اول امیرکبیر، چاپ دوم نشر هفت‌رنگ / عکاشی، نقاشی
روی عکسهای مریم زندی از هنرمندان نقاش ایرانی /
خط‌نگاره‌ها چاپ اول /

تدریس:

ارتباط تصویری، طراحی گرافیک، تصویرسازی خلاق
عکاسی در گرافیک، نشانه‌سازی، طرح علمی جامع
از سال ۱۳۵۸

نمایشگاه‌های فردی:

نمایشگاه گرافیک، مهرماه ۱۳۵۵
نمایشگاه نقاشی باتیک در گالری گلستان ۱۳۶۸
نمایشگاه حکاک لیتولوم و چاپ دستی گالری گلستان،
بهمن‌ماه ۱۳۷۰
نمایشگاه نقاشی، گالری گلستان، مهرماه ۱۳۷۲
نمایشگاه پوستر (گزیده از سال ۱۳۵۰ تا ۷۲) گالری آریا
آذرماه ۱۳۷۲
نمایشگاه نقاشی سریگرافی (سیلک اسکرین) گالری آریا
آبان ۱۳۷۵
نمایشگاه، سریگرافی خط نگاره‌ها، گالری گلستان ۱۳۷۶
نمایشگاه ۳۰ سال جلد کتاب، کتابفروشی آراین ۱۳۷۹
نمایشگاه، خط نگاره‌ها و آگینه گالری گلستان ۱۳۸۰
نمایشگاه آگینه‌ها گالری گلستان ۱۳۸۱
نمایشگاه آگینه‌ها، گالری شهر کتاب نیوران ۱۳۸۳
نمایشگاه پوسترهای تئاتر، گالری ویژه ۱۳۸۵

نمایشگاه جمعی:

نمایشگاه ۵۰ سال گرافیک ایران، اردیبهشت ۱۳۵۵
نخستین نمایشگاه هنر گرافیک آسیا ۱۳۵۸
شرکت در اولین نمایشگاه آثار تصویرگران کتاب کودک
آبان ۱۳۶۸
شرکت در اولین نمایشگاه آسیایی آثار تصویرگران کتاب کودک

شرکت در نمایشگاه بین‌المللی گرافیک در برنو ۱۹۷۸ تا ۱۹۸۶
شرکت در نمایشگاه بین‌المللی پوستر لهستان در
ورشو ۱۹۸۸
شرکت در نمایشگاه پوسترهای سینمایی ایران در
اتریش ۱۹۹۱
نمایشگاه چهره‌پردازی در هنر معاصر، موزه هنرهای
معاصر تهران، آبان ۱۳۷۰

نمایشگاه گرافیک همراه با نمایشگاه نقاشی بهرام دبیری،
بابل، آتلیه آبی خرداد ۱۳۷۲
نمایشگاه جمعی نقاشی پاستل، گالریهای بیست‌گانه شهرداری
تهران ۱۳۷۲
نمایشگاه جمعی نقاشی، گالری گلستان تیرماه ۱۳۷۳
شرکت در نمایشگاه‌های دوسالانه گرافیک ایران، موزه هنرهای
معاصر تهران ۸۲ - ۱۳۶۷
نمایشگاه برگزیده ۲۵ سال پوستر، سنت اتین فرانسه
شرکت در نمایشگاه پوستر تئاتر شومون فرانسه، ۱۳۷۶
نمایشگاه بازتاب سنت در نقاشی نوگرای ایران موزه هنرهای
معاصر تهران ۷۸ - ۱۳۷۷
نمایشگاه جمعی نقاشی، واشنگتن، فروردین ۱۳۷۹
نمایشگاه جمعی چاپ دستی، گالری آریا، تیر ۱۳۷۹
دبیر هشتمین دوسالانه بین‌المللی پوستر تهران ۱۳۸۲
نمایشگاه دوسالانه پوستر جهان اسلام ۱۳۸۳

داوری‌ها:

سومین نمایشگاه دوسالانه گرافیک ایران، موزه هنرهای
معاصر تهران ۱۳۷۱
داور پنچ دوره جشنواره صنعت چاپ ۸۳ - ۱۳۷۷

مسابقه پوستر بانک ملی و محیط زیست ۱۳۸۳
مسابقه پوستر جایزه جهانی ادیان توحیدی ۱۳۸۵

جوایز:

برنده جایزه بهترین عکس در نمایشگاه فرهنگ و هنر ۱۳۴۹
برنده جایزه سیمین اولین جشنواره فیلمسازان جوان ABU
۱۳۵۲ (فیلم غریب)
برنده جایزه سیمین دومین جشنواره فیلمسازان جوان ABU
۱۳۵۲ (فیلم خانه ابری)
برنده جایزه دوم جشنواره سینمای آزاد تهران و جشنواره
سپاس، ۱۳۵۲ (فیلم خانه ابری)
دیپلم افتخار هفتمین جشنواره سینمای آزاد ۱۳۵۴
دیپلم افتخار بهترین طراحی پوستر (تاتوره) پنجمین جشنواره
فیلم فجر ۱۳۶۵ و شرکت در مسابقه پوسترهای سینمایی تا
دوازدهمین جشنواره
برنده جایزه بهترین آئونس فیلم (جاده‌های سرد) در ششمین
جشنواره فیلم فجر ۱۳۶۶
برنده جایزه بهترین روی جلد کتاب (اتللو) در اولین نمایشگاه
هنر گرافیک ایران ۱۳۶۶
دیپلم ویژه (گرافیک برگزیده) در دومین نمایشگاه هنر
گرافیک ایران برگزیده آثار ۱۳۶۸
جایزه، تقدیر ویژه داوران برای پوستر (همه انسانها برابرند)
، بلژیک ۱۳۸۲
جایزه جشن صد سالگی سینما (تیتراژ فیلم زیر پوست شهر)

اصلاً نمی‌دانستم ابراهیم حقیقی این همه پوستر برای تئاتر کار کرده است، تا تصاویر این مجموعه را تماشا کردم و آن وقت دانستم که یک گرافیکست حرفه‌ای، چه آفاق وسیعی را نشانه می‌زند و چطور آرام و صبور جهان تصویری دورانش را تعالی می‌بخشد. طراحی پوستر تئاتر کار ظریف و خاصی است که در آن طراح از سویی می‌تواند با دستی باز، تا هر جاکه بخواهد و بتواند سلیقه و تخیلش را راه ببرد و به آن میدان دهد، چون می‌داند مخاطب خاص و فرهیخته و هم‌زبانی در پیش رو دارد که لازم نیست عناصر درخشان و پیشتاز طرحش را تقلیل دهد تا پیام بی‌نقص و افت به او برسد و زمینه برای پیشتازی از پیش فراهم و آماده است. از سوی دیگر شرایط خاص تئاتر ایران امکانات محدودی را فرا روی او قرار می‌دهد که از حیث اجرایی دست و پایش را می‌بندد، و برای درک و به جا آوردن این موقعیت باید به پیشینه‌ی تئاتر ایران در دهه‌های سی و چهل رجوع کرد. تئاتر ایران پارس زمینه‌ای مردمی آغاز می‌شود که عمرش به چندین قرن می‌رسد. اما در آغاز گسترش مدرنیته در ایران، یعنی از اوایل قرن بیستم، مخاطبین خاص و محدود خود را می‌سازد و از دهه چهل شمسی، بخش جدی آن رفته رفته به کمک‌های دولتی تکیه می‌کند، تالارهای مهم نمایش در اختیار دولت قرار می‌گیرند و اداره‌ی تئاتر و بودجه و به تبع آن سانسور به راه می‌افتند. محدودیت امکانات نمایشی و بودجه‌های مختصری که بهره‌ی چندانی از فروش گیشه ندارند، بر کار طراحی و چاپ پوسترهای تئاتر نیز تأثیر می‌گذارند. پوسترهای تئاتر، در دهه‌های چهل و پنجاه شمسی، از چنین وضعیتی حکایت می‌کنند و اغلب به روش سیلک اسکرین چاپ می‌شوند و به خاطر محدودیت سرمایه‌گذاری و نمایش داده شدن در تنها یک

تالار، مخاطبین گسترده‌تر را نمی‌توانند پوشش دهند. این است که پوسترها با دوسه رنگ چاپ می‌شوند و کیفیت نازل چاپ، تقریباً در همه‌ی آنها آشکار است. اما برای طراحی مانند ابراهیم حقیقی محدودیت‌ها نباید محدود کننده باشند، که نبوده‌اند، و نگاهی به این مجموعه که از سال ۱۳۴۸ تا ۱۳۸۴ را دربر می‌گیرد گواه همین اعتقاد است. او در این دوران طولانی، و تنها در یکی از زمینه‌های طراحی گرافیک یعنی پوسترهای تئاتر نمونه‌هایی متنوع و زیبا و کاربردی خلق کرده است که کارنامه‌ی هر طراحی را می‌تواند پر بار و درخشان کند، و این فرصت را داشته است تا جنبه‌های گوناگون گرافیک معاصر ایران را بیازماید و به عرصه‌ای که شاید بشود آن را «گرافیک ایرانی» نامید دست پیدا کند. استفاده از نقش مایه‌ها و طرح‌های ایرانی در این مجموعه بسیار هوشمندانه و به جا صورت گرفته است و در نمونه‌هایی مانند پوسترهای «پل»، «باغ شب نما»، «چای خانه باغ پریان»، «بی هیچ ادایی به کار آیی در خور توجه و متعادل و طراز اولی رسیده است.

از پوسترهای دیگر این مجموعه که بسیار دوست دارم باید به پوسترهای «فستیوال تابستانی»، «عاشیق‌های آذربایجان» و «مرده‌های بی کفن و دفن» اشاره کنم که در همه‌ی این‌ها، حقیقی چه خوب توانسته است از امکانات ناچیز چاپ‌های ساده استفاده کند و در انتها وسیله‌را از آن خود کند. ابراهیم حقیقی گرافیکست خلاق و توانمندی است و به نسلی از گرافیکست‌های برجسته و شاخص ما تعلق دارد که پشتوانه و پشتیبان گرافیک معاصر ایران اند و بی‌حاصل عمر تک‌تک آنها، دستاورد امروز ما چنین پربار و سرشار نمی‌بود و دوام نمی‌داشت.

به مجموعه پوسترهای تئاتر (۳۶ سال از طراحی اولین آن‌ها می‌گذرد) نگاه که می‌کنم خاطره خوش همکاری با هنرمندانی در ذهنم بیدار می‌شود که گاه پرفروغ و گاه (بالندوه) کم‌سو، اما همواره چراغ نمایش را روشن نگه داشته‌اند. اگرچه مردم همیشه اجرشان را روا داشته‌اند اما هیچگاه اجرشان را به حق نپرداخته‌اند. اجرای هنرنمایی دشوار است. از انتخاب متن و مصوب کردن آن در ادارات دولتی و مربوطه که بگذریم. روخوانی‌های مکرر آغاز می‌شود و در کنار تمرین‌های بدن‌سازی و صدا و حنجره، تمرین‌های جمعی آغاز می‌شود که گاه طاقت فرساست، اما برای اهل آن گویا دلنشین است چرا که وقتی نفس تماشاگر با دم آنها بر صحنه آمیخته می‌شود بال زدن و پرواز پنهان مرغ زندگی بر بالای سرشان روئین تنشان می‌کند و سختی‌ها را فراموش می‌کنند و بار دیگر، کاری دیگر را آغاز می‌کنند. به نام‌ها که نگاه می‌کنم کسانی را می‌یابم که بیش یا نزدیک به پنجاه سال است که در این حرفه‌اند. اگر به سختی معیشت کرده‌اند اما با افتخار زیسته‌اند. عمرشان دراز باد، نام نیکشان پاینده.

پوستر تئاتر به سفارش کارگردان در ابتدا یا میانه تمرین‌ها به طراح گرافیک سپرده می‌شود. طراح متکی است به متن نمایشنامه و سپس به گونه‌ای اجرا و شیوه کارگردان. ممکن است متنی کلاسیک شیوه‌ای اجرای مدرن داشته باشد یا متنی نوین به گونه‌ای جز آنکه نویسنده نوشته به کار آید.

طراح گرافیک پوستر تئاتر در ایران دچار تنگنای بودجه‌اندک است چه برای دستمزد چه برای چاپ. اندک شمار است پوسترهایی

که اندازه آنها از ۷۰×۵۰ سانتیمتر بزرگتر باشد.

و گاه می‌بینم که خوش اقبال بوده‌ام که گاه توانسته‌ام پوسترها را در چهاررنگ طراحی و چاپ کنم و یا حتی به عکاسی و اجرا با اسلاید دست یافته‌ام. طراحان پوستر تئاتر در ایران بسیارند. اغلب جوانان مشتاق یا دانشجویانند که خود را می‌آزمایند. حرفه‌ای‌ها کمتر بکارند چرا که شاید تصویربر این است که دستمزدشان به اندازه پرداخت نمی‌شود! نمی‌دانم.

به این سبب برخلاف دیگر کشورها سبک و سیاق و رفتار مستمری که روشمند باشد به وقوع نپیوسته. قیاس را با کشور فرانسه و آلمان می‌کنم و با پوسترهای تئاتر لهستان که سبک اروپایی و سبک اروپای شرقی در آنها آشکار است. آنچنانکه حتی می‌توان از مکتب لهستان گفت و مقالات نوشت. که گفته‌اند و نوشته‌اند. این اگر به سابقه پوستر مربوط نباشد قطعاً به سابقه نمایش در آن کشورها بازمی‌گردد.

گردآوری و نمایش این مجموعه به بهانه برپایی نمایشگاهی در گالری ویژه در تیرماه ۱۳۸۵ اتفاق افتاد. به خواست دوستم امراله فرهادی، با کمک کمال کاملیا، مهر دوباره کورش شاه حسینی و یاری مهدی رضایی.

پیشگفتار این کتاب مرهون لطف آیدین آغداشلو است و نام علی حقیقی، اختر کرباسی، سعید جلالی و مسعود معصومی در اجراء و عکاسی پوسترها دوباره لازم به ذکر است.

ابراهیم حقیقی

خرداد ۱۳۸۵